ئایا سۆسیالیزم لە ئێراندا دادەمەزرێت؟ (بەشی کۆتایی).. حەمید تەقوایی

وەرگێڕانی:کاوە عومەر دیمانەی حەسەن سالحی لەگەڵ حەمید تەقواییدا

حەسەن سالحی: ئەو ئاڵوگۆڕانەی باست کرد لە ڕوانگەی ئابووری و کۆمەڵایەتییەوە چ ڕۆڵێکی دەبێت لە ئێرانی سۆسیالیستیدا؟

حەمید تەقوایی: سەرەتا پێویستە ئەوە ڕوون بکەمەوە کە ئێمە دەمانەوێت کۆمارێکی سۆسیالیستی لە ئێران دابمەزرێنین و لە هەر شوێنێکدا لەم چاوپێکەوتنەدا ئاماژە بە ڕێوشوێنی “ئێمە” بکەم، مەبەستم ئەو ڕێوشوێنانەیە کە حزبی ئێمە پێی وایە دەبێ لە لایەن دەسەڵاتی شوراییەوە ئەنجام بدرێت لە کۆمارێکی سۆسیالیستیدا. پێشتر سەبارەت بەو ڕێوشوێنە دەستبەجێیانەی کە دەبێ لە دوای ڕووخانی کۆماری ئیسلامی بگیرێنەبەر، ڕوونم کردۆتەوە. لێرەدا تەنیا ئەوەتان بیردەخەمەوە کە لابردنی دەستبەجێی مافیای ئابووری کە خاوەنی زیاتر لە ٥٠٪ی ئابووری ئێران لە ژێر دەستی ئەواندایە. بەخۆڕایی کردنی چاودێری تەندروستی، خوێندن، گواستنەوە،و گەیاندن و خزمەتگوزارییەکانی دیکەی شار و خۆشگوزەرانی لە یەکەم ڕێکارەکانی حکوومەتی سۆسیالیستی دەبێت . لەم حاڵەتەدا هەروەها ڕوونم کردەوە کە کۆمەڵگای ئێران دەوڵەمەندە بە سەرچاوە داراییەکان وجێبەجێ کردنی ئەو هەنگاوانە بەتەواوەتی گونجاوە تێیدا. بەڵام لە ئاستێکی بنەڕەتیتردا، بە ئەوەی بەرهەمهێنانی سۆسیالیستی ڕێکبخرێت، واتە بەرهەمهێنان لەسەر بنەمای دابینکردنی پێداویستییە گشتییەکان نەک قازانج، پێویستە ئەو سیاسەتانە ڕێکبخرێن کە لە بنەڕەتدا لەسەر بنەمای شۆڕشی پیشەسازی چوارەم بن. خاڵی یەکەم ئەوەیە کە پێویستە تەکنەلۆژیای دیجیتاڵی – کۆمپیوتەر و ئەلیکترۆنی، ئینتەرنێت و ڕۆبۆت و ئەپلیکەیشن (ئەپ) و پلاتفۆرمی سۆشیال میدیا و هەروەها زیرەکی دەستکرد و دەستکەوتەکانی تری شۆڕشی پیشەسازی چوارەم بەکاربهێنین – چ لە پیشەسازییە گەورەکان و چ لە بواری بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاریدا کە لەلایەن تاک و گروپە بچووکەکان و هەوڵە هاوبەشەکانەوە لە ئینتەرنێت و ئۆنلاین دابین دەکرێن. ئەمە ئەپە بێبەرامبەرەکان و سەرچاوە کراوە open source فراوان دەکەین و هەوڵدەدەین خزمەتگوزاری زیاتر

بخەینە بەردەستی کۆمەڵگە بە خۆڕایی یان بە تێچووی زۆر کەم. بە یارمەتی پرۆگرام و ئەپەکانی کۆمپیوتەر و بەکارهێنانی زیرەکی دەستکرد دەتوانرێت جۆرێک لە بەرهەمهێنان ڕێکبخرێت کە بە تەواوی دوور بێت لە بیرۆکراسی و بەڕێوەبردن و خاوەنکار و خاوەندارێتی. نموونەی ئەم جۆرە بەرنامانە، وەک ئەوەی کە لە سەرەوە ڕوونم کردەوە، لە ئێستادا لە کۆمەڵگا سەرمایەدارییەکاندا بەکاردەهێنرێن. دەکرێت فاکتەری خاوەنکار و خاوەندارێتی ئەو بەرنامانە کە بە تەواوی زیادەڕەوی و ناپێویستن، نەهێڵرێت و بە ئاراستەی سیاسەتی سۆسیالیستی بەکاریان بهێنرێت. ئەو نموونانەی تر کە باسم کرد – ویکیپیدیا و بەرنامەکانی سەرچاوە کراوە open source و بەرهەمهێنانی زیادە بە هاوکاری ئامێری چاپی سێ ڕەهەندی و airbnb و زیرەکی دەستکرد و ڕۆبۆت و هاوشێوەکانیان – هەموویان دەتوانن سەربەخۆ بن لە قازانج و کێبڕکێ، کە ئەمڕۆ تەنها لە ڕووی ماف و یاساییە. نەک پێداویستییە بابەتییەکانی بەرهەمهێنان، زاڵیان کردووە، بە ئەوەی ڕزگار بکرێن و بە شێوەیەکی بەرفراوان لە خزمەت بە وەڵامدانەوە بەدابینکردنی پێداویستییەکانی کۆمەڵگا بەکار بهێنرێن. بە کۆمپیوتەرکردنی بەرهەمهێنانی کاڵا و خزمەتگوزارییەکان تا دەتوانین، بەڕێوەبردنی زیرەکی دەستکرد، بڵاوکردنەوەی کۆدی کارپێکردنی بەرنامەکان و پلاتفۆرمی سۆشیال میدیا بە ئاشکرا (سەرچاوەی کراوە open source)، بەرهەمهێنانی سامان زیاد دەکەین لەگەڵ کەمکردنەوەی کاتەکانی کارکردن. خاڵێکی تر ئەوەیە کە بە کەڵک وەرگرتن لە زیرەکی دەستکرد ئامانج و ئامانجی قازانج لە بازاڕ دوور بخرێتەوە، بەڵام ڕۆڵی بازاڕ لە دابینکردن و خواست و دابەشکردنی کاڵاکان و میکانیزمی ڕێکخستنی قەبارەی بەرهەمهێنان لە هەر کەرتێکدا دەتوانێت پارێزگاری لێ بکرێت. لە بازاڕی سەرمایەداریدا ئەم هۆکارانە بە زیادبوونی قازانج و ڕێژەی قازانج لە هەر کەرتێک و گواستنەوەی سندوقەکان بە کەرتە قازانجدارەکان دیاری دەکرێن. بەڵام بەڕای من تەواو ئەگەری ئەوە هەیە کە بە یارمەتی بەڕێوەبردنی زیرەکی دەستکرد، لە پلاندانانی ئابووریدا، لەبری تەرکیزی قازانج، دابینکردنی پێداویستییەکانی کۆمەڵگا پرەنسیپ بێت و لەسەر ئەم بنەمایە بڕی بەرهەمهێنانی کاڵا و… خزمەتگوزارییەکان لە کەرتە جیاوازەکاندا ڕێکدەخرێن و دیاری دەکرێن. شۆڕشی پیشەسازی چوارەم ئەم هەنگاوانەی بە تەواوی کردۆتە کارێکی گونجاو. بەرهەمهێنان لە ئێرانی سۆسیالیستیدا لە بنەڕەتدا لە شێوەی هاوکاریکردن و هەرەوەزیدا بەڕێوەدەچێت، ئەمەش بەو مانایەیە کە بەڕێوەبردن و خاوەن کار، نە تایبەت و نە حکومی، لە سەری کۆمپانیا و ناوەندەکانی

بەرهەمهێناندا نین و قازانج یان بەهای زیادکراوی ئەو… کاری کرێکاران، بەڵکو هەموو کاروبار و بڕیارەکان لە دەستی کرێکاران و ئەو جەماوەری خەڵکدایە کە لە شوراکاندا کۆبوونەتەوە. دروشمی ئێمە ئەوەیە: کە هەریەکەس بەپێی توانای و بۆ هەریەکەس بەپێی کارەکەی. ئەمەش بەو مانایەیە کە کرێ بە پشتبەستن بە سەبەتەی بژێوی و بەهای کار دیاری ناکرێت، بەڵکو بەهای ئەو کاڵایانە دیاری دەکرێت کە هەر کرێکارێک بەرهەمی دەهێنێت. ئەمەش بە واتای هەڵوەشاندنەوەی کار وەک کاڵایەک. بە سەقامگیربوونی تەواوەتی بەرهەمهێنانی سۆسیالیستی، دەتوانین لەوە تێپەڕین و هەمووان دەتوانن چێژ لە سامانی کۆمەڵایەتی نەک تەنانەت بەپێی کارەکەی بەڵکو بەپێی پێویستی خۆیان وەربگرن. ئەمەش بە واتای دانانن بە مافی بژێوی ژیان و ژیان بەبێ گوێدانە بڕی کارێک کە مرۆڤەکان ئەنجامی دەدەن. (دانی مووچەی بنەڕەتی هەنگاوی یەکەمە بەرەو ئەم ئاراستەیە). “لە هەریەکەیانەوە بەپێی توانای خۆی بۆ هەریەکەیان بەپێی پێویستی خۆی” کار لە پێوەرێک بۆ دابینکردنی بژێوی ژیانەوە دەگۆڕێت بۆ چالاکیەکی داهێنەرانە و هۆشیارانە و خۆبەخشانە. ئەمەش لەگەڵ گەشەی بەرهەمهێنانی سۆسیالیستی و زۆربوونی کاڵا و خزمەتگوزاریی پێویستی کۆمەڵگا مەیسەر دەبێ و ئەوە ئایندەیە کە زیاتر لە جاران لەگەڵ ش□□ش□ی پیشەسازی چوار□م□دا لە دیدگای ئێمەدایە. ڕوونە کە سۆسیالیستیکردنی تەواوەتی بەرهەمهێنان لە هەموو بوارەکاندا و دواجار بەدیهێنانی دروشمی “لە هەریەکەوە بەپێی توانای خۆی بۆ هەریەکەیان بەپێی پێویستی خۆی” یەکسەر مومکین نییە و پێویستی بە کات هەیە. ڕەنگە لە هەندێک ناوەندی بەرهەمهێناندا دەستبەجێ ڕزگاربوون لە سەرمایە نەتوانرێت، بەڵام تەنانەت لەم ناوەندانەشدا دەتوانرێت ئیستغلالکردن بە شێوەیەکی کردەیی هەڵبوەشێنرێتەوە، بەو مانایەی کە حکومەتی شوراکان جیاوازی نێوان بەهای بەرهەمەکە و بەهاکە دەداتە کرێکاران لە کاڵاکە، واتە بەهای زیادە. بە واتایەکی تر، هەرچەندە ئەگەری ئەوە هەیە ئەو کەرتانەی کە بە هۆی هۆکاری جۆراوجۆرەوە، یەکسەر پراکتیکی نین بۆ ڕزگاربوون لە سەرمایە، لەسەر بنەمای قازانج کار بکەن، بەڵام ئەم قازانجە لە داهاتی هەموو کۆمەڵگا دەدرێت و نا لە ئیستغلالکردنی کرێکارانەوە.
ئەمانە ئەو ئاراستە و گرنگترین کردار□ن□ن کە لەسەر ئاستی ئابووری ئەنجام دەدرێن. لە ڕوانگەی سیاسی و کۆمەڵایەتییەوە گرنگترین کردار دامەزراندن و سەقامگیرکردنی شوراکانە وەک ئۆرگانی حکومەت. پێشتر جەختم لەسەر ڕۆڵی شوراکان کردووەتەوە و ڕوونم کردووەتەوە کە چۆن حکومەتی شوراکان و ئیدارەی شوراکانی کۆمەڵگا بە تەواوی لە ڕێگەی تۆڕی سەرتاسەری شوراکانەوە بە بەکارهێنانی ئینتەرنێت و

ئیمکاناتی ئەلیکترۆنی بە تەواوی دەکرێت. ڕێکخستنی تۆڕی شوراکان ڕێگە نادات هیچ جۆرە هەرەمێکی دەسەڵات لە سەرەوە بێتە خوارەوە و هەر جۆرە بیرۆکراسییەکی ئیداری دروست بێت. بە تایبەت لە ئێراندا ئەم بابەتە زەمینەیەکی کۆمەڵایەتی زۆر لەباری هەیە، چونکە ڕێکخستن و بانگەشەکردن لە ڕێگەی سۆشیال میدیاوە شتێکی باو و بزووتنەوەی شورای و خواستی ئیدارەی سۆڤیەت بابەتی مێژووە و لە بیروڕای گشتیدا بە باشی ناسراوە. کرێکاران و جەماوەری خەڵکی ئێران لە دوای شۆڕشی ١٣٥٧ەوە هەرگیز ئازادییان بە پەڕلەمان و هەڵبژاردنی پەڕلەمانییەوە گرێ نەداوە و ئەمەش زەمینەیەکی زۆر لەبار بۆ دامەزراندنی حکوومەتی شورایی لە ئێراندا دەڕەخسێنێت. پێویستە ئاماژە بەوە بکرێت کە دوای ڕووخانی کۆماری ئیسلامی، پێمان خۆش بێت یان نا، قۆناغێکمان دەبێت. ئەو ماوەیەی کە پێویستە بۆ دامەزراندنی تەواوەتی و سەقامگیرکردنی حکومەت، جا چ شورا بێت یان بە هەر شێوازێکی تر. لەم قۆناغی گواستنەوەیەدا پێویستە خەڵک بە شێوەیەکی بەرفراوان بەشداری بکەن لە بڕیاردان. هەندێک بڕیاری وەک پەسەندکردنی دەستوور و دیاریکردنی ناوی سیستەمەکە لە ڕێگەی ڕیفراندۆمی سەرتاسەرییەوە دەدرێت. بەڵام جگە لەوەش لە قۆناغی گواستنەوەدا، بەو پێیەی هێشتا شوراکان لەسەر ئاستی سەرتاسەیدا بە تەواوی پێکنەهێنراون، دەکرێت بە ئەنجامدانی ڕیفراندۆم و ئاماژەدان بە دەنگی ڕاستوخۆی هەموو خەڵک بڕیاری جێبەجێکردن و دانانی بەرپرسان بدرێت. هەروەها ئینتەرنێت ئاسانکارییەکی زۆری بۆ ڕیفراندۆمەکان کردووە. بەشێک لە ڕێوشوێنە دەستبەجێیەکانی ڕۆژی دوای ڕووخانی کۆماری ئیسلامی، دیاریکردنی ئەرکە لەگەڵ ڕێژیمی پێشوو. ڕێبەران و بەرپرسانی کۆماری ئیسلامی کە ڕاستەوخۆ یان ناڕاستوخۆ دەستیان لە تاوان و سەرکوتەکانی حکومەتدا هەیە، لە دادگای دادپەروەرانە و ئاشکرادا دادگایی دەکرێن، بەڵام هیچ کەسێک سزای لە سێدارەدانی بەسەردا نادرێت. ئێمە ڕایدەگەیەنین لە ڕۆژی یەکەمەوە لەسێدارەدان قەدەغەیە و لە ڕۆژی یەکەمەوە یاسای هەڵوشاندنەوەی لەسێدارەدان جێبەجێ دەکەین. ئێمە زیندانی هەتاهەتایی بە نائینسانی دەزانین و ئەم جۆرە سزایە قەدەغە دەکەین. لایەنێکی تر کە پێشتر جەختم لەسەر کردۆتەوە دەستبەرکردنی ئازادییەکانە. ئێمە ئازادی هەموو جۆرە حزب و ڕێکخراوە ناحکومییەکانمان دەوێت کە ئەمڕۆ بوونیان هەیە – لیژنە و سەندیکا و شورای کرێکاری، ناوەند و دامەزراوە، کۆمەڵە، ڕێکخراوە ناحکومییەکان و هتد، و ڕێکخراوەکانی تر کە ڕەنگە سبەی سەرهەڵبدەن- و ئێمە هاندەدەین و هاوکاری دەکەین بۆ دامەزراندنی ئەوانە – ئێمە بە شێوەیەکی یاسایی و پراکتیکی دەستبەری دەکەین.

ئێرانی سۆسیالیستی دەبێتە خاکی ئازادی بێ کۆت ومەرجی قسەکردن و بیروڕا، قەڵەم و چاپەمەنی، ئازادی پاس و مشتومڕ، ڕەخنە و نوکتە و ئازادی ناڕەزایەتی و خۆپیشاندان و مانگرتن. لە ئێرانی سۆسیالیستیدا، هیچ پێگەو دەسەڵات و ئۆرگانێک، هیچ تابۆ و پیرۆزێک نییە کە نەتوانرێت ڕەخنەی لێبگیرێت و تەنانەت گاڵتەشی پێبکرێت. هەموو کەسێک دەتوانێت ڕەخنە لە سیاسەت و کردەی بەرپرسانی حکومەت بگرێت و دژایەتی بکات و ناڕەزایەتی دەرببڕێت. هەروەها شوراکان گوێ دەگرن و بڕیار دەدەن. ئەو ئازادییانە لە یاساکانی ئێرانی سۆسیالیستیدا جێگیر و زامن کراون. خاڵێکی دیکە ئەوەیە کە کۆمەڵگای سۆسیالیستی ئێران کۆمەڵگایەکی تەواو کراوە و بەختەوەر و شەفاف دەبێت. هەر لە یەکەم ڕۆژەوە پێویستە جیهان بزانێت کە بە پێچەوانەی ئەو ئەزمونە شکستخواردووانەی کە کۆمەڵگایەکی داخراو و مەومەچ لە ژێر ناوی سۆسیالیزمدا خوڵقاندووە، سنوورەکانی ئێران هەر لە یەکەم ڕۆژەوە بە هەموو دەزگاکانی هەواڵ و ڕۆژنامەنووسان و هەموو ئارەزومەندان کراوە دەبن کەسانێک کە دەیانەوێت سەردانی ئێرانی سۆسیالیستی بکەن. هەمووان دەتوانن بێن و لە نزیکەوە خەڵکی ئێران بناسن و چاوپێکەوتن بکەن و فیلم و کلیپی ڤیدیۆیی دروست بکەن و بە جیهان پەخش بکەن. پێشوازی لە هەموو ئەم چالاکییانە دەکەین. فێستیڤاڵ و کەرنەڤاڵ و ئاهەنگی سەر شەقامەکان سازدەکەین و بانگهێشتی سەرجەم هونەرمەندان و گۆرانیبێژان و هەموو کەسانی ئارەزومەندی جیهان دەکەین بۆ بەشداریکردن لەم بۆنانەدا. ئێرانی سۆسیالیستی کۆمەڵگایەکی مۆدێرن، کراوە، بەختەوەر و زیندوو دەبێت. هەروەها چەندین سیمینار و کۆنفرانس و وتار بۆ بەشداری بێدینان و چالاکانی بزووتنەوەی LGBTQ+ و بزووتنەوەی ژینگەپارێزی و شارەزا و کەسایەتییەکانی جیهانی چەپ و ئینساندۆست و پێشکەوتنخواز سازدەکەین. ئێرانی سۆسیالیستی دەبێتە ناوەندی پێشکەوتووترین و مەدەنترین و پێشکەوتنخوازترین بیرۆکەی هونەری، ئەدەبی، زانستی، کۆمەڵایەتی و سیاسی. بەکورتی ئەمانە ئەو سیاسەت و کردارە سەرەکیانەن کە ئێرانی سۆسیالیستی فەرمانی پێدەکات و جێبەجێی دەکات. نزیکەی هەموو ئەم کردارانە پشت بە گەشەسەندنی ئپێداویستییەکانی بەرهەمهێنانی کۆمەڵایەتی دەبەستن کە بە شۆڕشی ئەلیکترۆنی بەدەست هاتوون. ئەمڕۆ ئەم ئاسانکاریانە بە شێوەیەکی بەرفراوان بەکاردەهێنین، چ لە بواری بەرهەمهێنان و ئابووری و دابینکردنی خۆشگوزەرانی گشتی، چ لە ئاستی ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتیدا. ئەگەر بمەوێت جەخت لەسەر خاڵێک بکەمەوە، ئەویش بەکارهێنانی بەرفراوانی تەکنەلۆجیای کۆمپیوتەرە لە بەرهەمهێنانی پێداویستییەکانی کۆمەڵگە، لە بنیاتنانی حکومەتی شوراکان و لە

دابینکردنی ئازادییە کۆمەڵایەتییەکاندا. ئەمە سود لە هەموو ئەو پێداویستییە فراوانبووانەی کە شۆڕشی پیشەسازی چوارەمی خێرا و بەردەوام دروستی کردووە، بۆ دروستکردنی کۆمەڵگایەکی ئاوەدان و بەختەوەر و مرۆڤدۆستانە وەردەگرین.

حەسەن ساڵحی: ڕوونکردنەوەکانت سەبارەت بە بەکارهێنانی تەکنەلۆجیای سەردەم، ئەو پرسیارە بۆ من دەوروژێنێت، چۆن ڕێگری لە بێکاری بکەین؟ بەکارهێنانی ڕۆبۆت و زیرەکی دەستکرد بووەتە هۆی ئەوەی خەڵکێکی زۆر لە زۆر بواردا بێکار بن. و پەیوەندی بە لەشکری گەورەی بێکارانەوە پەیوەستبن. ئایا بەکارهێنانی تەکنەلۆژیای کۆمپیوتەر لە کۆمەڵگەیەکی سۆسیالیستیدا هەمان دەرئەنجامەکانی نابێت؟

حەمید تەقوایی: لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا پێشکەوتنی تەکنەلۆژی دەبێتە هۆی بێکاری، چونکە دەیانەوێت بەرهەمی زیاتر بگۆڕن بە قازانجی زیاتر، نەک کەمکردنەوەی کاتی کارکردن و زیادکردنی کاتی بەتاڵی کرێکاران. ئەمە پێچەوانەکەی دەکەین. بەکارهێنانی ئامرازەکانی شۆڕشی ئەلیکترۆنی وەک کۆمپیوتەر و ڕۆبۆت و زیرەکی دەستکرد و ئەپەکان لە خزمەتگوزاری و بەرهەمهێنان و دابەشکردندا بەو مانایەیە کە دەتوانرێت کاتژمێرەکانی کارکردن بە نیوە کەم بکرێتەوە - و ئاستی بەرهەمهێنانی ئەمڕۆ نەک هەر پارێزگاری لێناکرێت بەڵکو تەنانەت زیاد دەکرێت. ئەم پڕۆسەیە بە هۆی بەردەوامیی شۆڕشی پیشەسازیی ئێستاوە خێراتر دەبێت. لە ئێرانی سۆسیالیستیدا دەتوانین لە هەفتەیەکدا ٥ ڕۆژی کارمان هەبێت و لە هەنگاوی یەکەمدا ڕۆژی کارکردنی ٦ کاتژمێریمان هەبێت. بە فراوانکردنی بەکارهێنانی ڕۆبۆت و ئەپەکان لە ناوەندەکانی بەرهەمهێناندا، دەتوانرێت ڕۆژی کارکردن کەم بکرێتەوە بۆ ٤و ٥ کاتژمێر لە ڕۆژێکدا. کەمکردنەوەی کاتەکانی کارکردن لە سیستەمی سۆسیالیستی ئێراندا پڕۆسەیەکی بەردەوام دەبێت. لە قۆناغی کۆتایی کۆمەڵگای سۆسیالیستی، یان کۆمەڵگای کۆمۆنیستی، وەک پێشتر ڕوونم کردەوە، پەیوەندی نێوان کاتی کارکردن و داهاتی کرێکاران، و هەموو خەڵک، دەبڕدرێت، و هەمووان دەتوانن چێژ لە خۆشگوزەرانی وەربگرن ئاسانکارییەکان نەک لەسەر بنەمای کارەکانیان بەڵکو بە پێی پێویستییەکانیان. و بەم شێوەیە کاتی دەوام ڕۆڵی نابێت لە دابینکردنی خۆشگوزەرانی گشتی خەڵک. لە ئێرانی سۆسیالیستیدا “بێکاری” وەک کێشەیەکی کۆمەڵایەتی بێمانا دەبێت و تەکنەلۆجیاش خزمەت بە زیادکردنی “کاتی کات بەسەربردن”ی خەڵکێکی زۆرتر و زیاتر.

حەسەن ساڵحی: ئەم گۆڕانکاریانەی کە ئێوە دەڵێن زۆر سەروژێرکەر و بنەڕەتین. ئایا حکومەتەکان و دامەزراوە سەرمایەدارییە جیهانییەکان تەحەمولی ئێرانی سەسیالیستی دەکەن؟ ئایا نا کەوێتە بەر هێرشی سەربازی یان سزای ئابوورییەوە؟

حەمید تەقوایی: پێمەوایە دەتوانین حکومەتەکان ناچار بکەین تەحەمولی ئێرانی سەسیالیستی بکەن. ئەمە پشت بە هێزە پێشکەوتنخوازە جیهانییەکان و بزووتنەوەی کرێکاری جیهانی و حزب و کەسایەتییە چەپ و پێشکەوتنخوازەکان و بە گشتی خەڵکی شەریفی جیهان دەبەستین، کە لە ئەستادا دەبینن چۆن لە پشتیوانیکردنی شۆڕشی ژنانی ژن ژیان ئازادیدا چالاک بوون. ئەگەر ئەم ڕێکارانەی کە من ڕوونم کردەتەوە جێبەجێ بکرێن و هەر لە یەکەم ڕۆژەوە سیستەمێکی کراوە و ئازاد و شاد و شەفاف و مۆدێرن بخەینە بەر چاوی جیهان؛ ئەگەر لە ئێراندا نیزامێک پێک بێت کە هەر لە یەکەم ڕۆژەوە لە سێدارەدان قەدەغە بکات و تەنانەت سەرکردەکانی حکومەتی ڕووخێنراویش لە سێدارە نەدات؛ ئەگەر هەر لە یەکەم ڕۆژەوە هەموو سنوورەکان بەڕووی ڕۆژنامەنووساندا کراوە بن و هەرکەسێک بتوانێت بێتە ئێران و چاوپێکەوتن لەگەڵ هەرکەسێک بکات کە بیەوێت و ڕاپۆرتێک ئامادە بکات؛ ئەگەر ڕایبگەیەنین کە هیچ جۆرە جیاکارییەک قبوڵ ناکەین؛ ئەگەر جیهان یەکسانییەکی تەواوەتی ژن و پیاو و لابردنی ستەم و چەوسانەوەی نەتەوەیی و لابردنی ستەمی ئایینی و بەفەرمی ناسینی مافی کەوانەکان و بە یاسایی کردنی ژیانی هاوسەرگیریان و لە ئاستی ڕۆشنبیریدا، بڵاوبوونەوەی مۆسیقا، هونەر ببینێت و کولتوری مۆدێرن، کە ڕۆژئاوا پێشەنگییەتی، لە ئێرانی سەسیالیستیدا، زۆر قورس دەبێت بۆ حکومەتەکان هێرش بکەنە سەر وڵاتێکی لەو جۆرە. ئەمە حساب بە ئیرادەی خەڵکی ئێران و خەڵکی ئازادی جیهان، لە سەدا نەوەدونەکان لە هەموو وڵاتان دەکەین. لێرەدا دیسانتیشک دەخرێتە سەر ڕۆڵی سۆشیال میدیا . لە سەردەمێکدا کە هەموو هاوڵاتییەک پێیامنێر بێت، هیچ حکومەتێک توانای سانسۆرکردنی هەواڵەکانی پەیوەست بە پێشهاتە پێشکەوتنخوازەکانی ئێرانی سەسیالیستی نابێت، ئەو پێشهاتانەی کە ڕای گشتی لە هەموو وڵاتان پشتیوانییان لەدەکرێت. ناتوانن دیوارێک لە دەوری ئێران دروست بکەن و پڕوپاگەندەی شەڕی سارد بەکاربهێنن بۆ ئەوەی ڕاستییەکان بە پێچەوانەوە دەربکەون. جەماوەری خەڵکی ئێران ڕاپۆرتی ژیانی ڕۆژانەی خۆیان دەدەن، پەیوەندی بە سۆشیال میدیا و میدیاوە دەکەن، واقیعە وروژێنەرەکانی کۆمەڵگایەکی ئازاد لە کابوسی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ هەموو لایەکدا بەیەکەوە دەبەستنەوە و

لەلایەن هەزە ئازادیخواز و چەپ و پێشکەوتنخوازەکانی جیهانەوە پێسوازی لێدەکرێت. ئەگەر حکومەتەکان بیانەوێت هێرش بکەنە سەر کۆمەڵگەیەکی وا، پێش هەموو شتێک پێگەی خۆیان لە وڵاتی خۆیان لەدەست دەدەن. بۆیە حکومەت و سەرەکی دەوڵەتان، بۆ ئەوەی پێگە و بنکەی کۆمەڵایەتی و هەڵبژاردنی خۆیان لە وڵاتی خۆیاندا بپارێزن، ناچارن تەحەمولی ئێرانی سەسیالیستی بکەن و تەنانەت پەیوەندییەکی باشیان لەگەڵدا هەبێت. لە لایەکی دیکەوە لەگەڵ ڕووخانی کۆماری ئیسلامی، بزووتنەوەی دژی ئینسانی و تیرۆریستی ئیسلامی سیاسی کە سەبەری ڕەشی خۆی بەسەر ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و هەموو جیهاندا کێشاوە، گورزێکی جددی لێدەدرێت و لەم ڕوانگەیەوە، ئێرانی سەسیالیستی لەلایەن خەڵکی ناوچەکە و جیهانەوە پێشوازی لێدەکرێت. ئەو حکومەتانەی کە بەردەوام پڕوپاگەندە و هەڵوەستیان لە دژی تیرۆریزمی ئیسلامی کردووە، ناتوانن بە ئاسانی ڕووبەڕووی شۆڕش و سیستەمێک ببنەوە کە میحوەرەکەی تیرۆریزمی ئیسلامیی تێک وپێک شکاندووە. هەر لە یەکەم ڕۆژەوە ڕایدەگەیەنین کە نە دەمانەوێت شۆڕشەکەمان هەناردە بکەین و نە دەمانەوێت پەیوەندی دوژمنکارانەمان لەگەڵ هیچ حکومەتێکدا هەبێت. لەم ڕوانگەیەوە دوژمنایەتی لەگەڵ ئێرانی سەسیالیستی زۆر قورس دەبێت. ئەو هەڵوێست و سیاسەتانەی سەرەوە و لە هەمووی گرنگتر، دامەزراندنی ئازادییە مەدەنی و سیاسییەکان و خۆشگوزەرانی گشتی لەسەر بنەمای ئەو ڕێوشوێنە دەستبەجێیانەی کە لە سەرەوە ڕوونم کردەوە، پراکتیکیترین و متمانەپێکراوترین ڕێگایە بۆ ڕێگریکردن لە دەستوەردانی سەربازی و تەنانەت فشاری حکومەتەکان لە دژی ئێرانی سەسیالیستی.

حەسەن ساڵحی: دوا پرسیارم ئەوەیە ئایا ئەم ڕوونکردنەوە و تێگەیشتنە لە سەسیالیزم کە ئێوە پێشکەشی دەکەن ئامانجی ئایندەیە یان کاریگەری لەسەر چالاکییەکانی ئێستای حیزب هەیە؟

حەمید تەقوایی: ڕوونە کە دەبێت هەر لە ئەمڕۆوە ئەو دیدە بخەینە بەردەم کۆمەڵگا. تا ئەو جێگایەی کە بە خەبات بە ڕووخانی کۆماری ئیسلامی دەگەڕێتەوە، بڵاوکردنەوەی ئەو ڕوانگە و ئاڕاستەکردنە ناڕەزایەتی و ڕەخنەی جەماوەری خەڵک لە بارودۆخی هەنووکەیی قووڵتر دەکاتەوە. بۆ نموونە لێکدانه وه یەک کە ئێمە هەمانە بۆ ئازادی وەردەگێڕدرێت بۆ "نا" بەهه ر جۆره حکومه تێکی سەرو خه ڵکی و ناڕه زایه تی ده ڕبڕین نه ک ته نها لە دژی سانسۆر و نادادپه روه تییه مه ده نییه کان، به ڵکوو ناڕه زایه تی ده ڕبڕین له به رامبه ر زۆری(جبر)ی ئابوری. وێنە و ڕوونکردنەوەی ئێمە بۆ یەکسانی بەو

مانایەیە کە ئەمە هیچ جۆرە جیاکارییەک قبوڵ ناکەین، لەوانەش جیاکاری چینایەتی و نایەکسانی؛ ئەمە بێمافی و کەمتەرخەمی کە بەهۆی پێگەی ئابووری خەڵکەوە دروست دەبێت، قبوڵ ناکەین؛ ئەمە ئەو بۆشاییە گەورەیەی نێوان مووچەی فەلەکی و نەهامەتی گشتی قبوڵ ناکەین. کۆمەڵگا لە ئێستادا بە هەمان ئاراستەدا دەڕوات و ئەرکی ئەمەیە – و تا ئەمڕۆش هەمان کارمان کردووە – قووڵکردنەوە و ڕەگداکوتانی “نا”ی خەڵک بە ئەو دۆخەی کە هەیە. ئەو دەستەواژەیەی ئەمە لە ئەدەبیاتی حیزبیدا بەکاری دەهێنین، “قووڵکردنەوەی نا”ی خەڵکە، واتە قووڵکردنەوەی ڕەخنە و ناڕەزایەتیی خەڵک بەرامبەر بە تەواوی حکومەت و سیستەمی هەبوو. ئەمە هەوڵ دەدەین ئەم ڕەتکردنەوە و ڕەخنە و ناڕەزایەتییە بەرامبەر بە دۆخی ئێستا تا دەتوانین ڕادیکاڵ و قووڵ و ئینسانی و هەمەلایەنە بکەینەوە. دەکرێ بڵێین ئەمە مانای نەرێنی دیدگای سۆسیالیزمە کە ئەمە پێشکەشی کۆمەڵگەی دەکەین. سۆسیالیزم بە واتای لەناوبردنی لە کۆیلایەتی کرێ، لەناوبردنی زۆرەملێی ئابووری و جیاکاری چینایەتی. یەکێک لە دەرئەنجامەکانی ئەم گوتار و ڕوونکردنەوە نەرێنییە بە سۆسیالیزم بەرزکردنەوەی ئاستی چاوەڕوانییەکانی خەڵکە لە هەموو هێزەکانی ئۆپۆزسیۆن. وێنە و چاوەڕوانی کۆمەڵگەیە بە ئازادی و ڕزگاری بەرزتر دەبێتەوە و قووڵتر و هەمەلایەنەتر دەبێت و لە ئەنجامدا هەر حزب و هێزێکی ئۆپۆزسیۆن تەنانەت بانگەشەی ئازادیخوازی و بەرگری لە مافی مرۆڤیش بکات، ناچارە کە بانگەشە و سیاسەتەکانیان لەگەڵ چاوەڕوانیە ڕادیکاڵ بووەکانی خەڵکدا بگونجێنن. جگە لەوەش ئەمە لە پەیوەندی بە داواکاری هەڵوەشاندنەوەی سزای لەسێدارەدان ڕوویدا و ئەمڕۆ تەنانەت ئۆپۆزسیۆنی شاهانەش دژی سزای لەسێدارەدانن. هەموو هێزێکی ئۆپۆزسیۆن، چ ڕاست بێت، چ چەپ بێت، یان ناوەڕاست، ئەگەر بیەوێت پەیوەندی خۆی لەگەڵ کۆمەڵگەی بەپارێزراوی بهێڵێتەوە، دەبێت مل بە چاوەڕوانی و داواکارییە ڕادیکاڵییەکانی خەڵک بدات و ئەمەش دەرئەنجامێکی دیکەی بڵاوبوونەوەی ڕەخنەی سۆسیالیستییە لە دۆخی ئێستادا. لە ئاستێکی گشتیدا پێویستە بگوترێ کە هەرچەند ڕەخنەیەی قووڵ لە بارودۆخی هەنووکەیی و وێنەیەکی ئینسانی لەداهاتوو ڕووبە کۆمەڵگە بڵاو بکەینەوە، ناڕەزایەتییەکانی هەموو کۆمەڵگە و هەڵسوڕاوانی شۆڕش و بزوتنەوە ناڕەزایەتییەکان ڕادیکاڵتر دەبێت، و لە ئەنجامدا، کاریگەرتر و کاراترمان کردووەتەوە.کەی ئەو چالاکیانە نەک هەر بە جێبەجێکردنی سۆسیالیزم دەمانخاتە ئاقارێکی دروستەوە، بەڵکوو ئەمڕۆ خەباتی شۆڕشگێڕانە بە ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامی قووڵتر و بەهێزتر دەکات و ڕێگای سەرکەوتن و ڕزگاری خۆش دەکات.

١٥ی ئەسفەندی ١٤٠٢، ٥ی مارسی ٢٠١٤